

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS AUGALŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-1069
17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-378**

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. gegužės 19 d. sprendimo Nr. SV-S-104 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos augalų apsaugos įstatymo Nr. I-1069 17 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-378 (toliau – įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Vienas iš augalų apsaugos produktų registravimo reikalavimų, numatytų 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ir panaikinančio Tarybos direktyvas 79/117/EEB ir 91/414/EEB, su visais pakeitimais, 29 straipsnio 1 dalies a punkte, yra reikalavimas, kad veiklioji medžiaga būtų patvirtinta. Augalų apsaugos produkto sudėtyje esanti veiklioji medžiaga glifosatas yra patvirtinta remiantis šiame reglamente nustatytais kriterijais ir įrašyta į 2011 m. gegužės 25 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 540/2011, kuriuo dėl patvirtintų veikliųjų medžiagų sąrašo įgyvendinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1107/2009, su visais pakeitimais, veikliųjų medžiagų priedą iki 2022 m. gruodžio 15 d. Remiantis Reglamente (EB) Nr. 1107/2009 14 straipsniu, būtinas veikliosios medžiagos glifosato patvirtinimo atnaujinimas pagal Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 4 straipsnyje nustatytus kriterijus. Tuo tikslu 2019 m. gegužės 10 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2019/724, kuriuo dėl valstybių narių skyrimo ataskaitas dėl veikliųjų medžiagų glifosato, lambda cihalotrino, imazamokso ir pendimetalino rengiančiomis ir bendrai rengiančiomis valstybėmis narėmis iš dalies keičiamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 686/2012 ir kuriuo dėl valstybių narių grupės galimybės bendrai atlikti ataskaitą rengiančios valstybės narės funkcijas iš dalies keičiamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 844/2012, Europos Komisija įpareigojo Europos Sąjungos valstybes nares – Prancūziją, Vengriją, Olandiją ir Švediją – peržiūrėti ir įvertinti veikliosios medžiagos glifosato duomenis bei parengti ataskaitą, kurios pagrindu bus sprendžiama dėl veikliosios medžiagos glifosato patvirtinimo atnaujinimo nuo 2023 m. Kol nėra atliktas veikliosios medžiagos glifosato vertinimas ir priimtas sprendimas Europos Sąjungos lygiu, Įstatymo projekte nurodyti augalų apsaugos produktų, kurių sudėtyje yra veikliosios medžiagos glifosato, naudojimo draudimai prieštarauja ES teisės viršenybės principui.

2. Įstatymo projekte nurodytos teisinio reguliavimo priemonės, siekiant apsaugoti žmonių, gyvūnų sveikatą nuo neatsakingo augalų apsaugos produktų, kurių veiklioji medžiaga yra glifosatas, naudojimo

kelių, elektros linijų, geležinkelio bėgių priežiūrai, miestų, gyvenviečių ir saugomose teritorijose, yra neproporcingos:

2.1. Įstatymo projekte nustatytas draudimas aiškinamajame rašte grindžiamas tuo, kad dėl netinkamo augalų apsaugos produktų, kurių sudėtyje yra veikliosios medžiagos glifosato, naudojimo, augalų apsaugos produktai patenka ant gretimų žemės sklypų, į vandenį, gali kilti pavojus žmonių sveikatai, aplinkai.

Lietuvos Respublikoje augalų apsaugos produktai registruojami, jei Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 nustatytais atvejais ir tvarka, įvertinus riziką žmonių sveikatai ir aplinkai, nustatomas augalų apsaugos produkto saugus naudojimas. Užregistravusi augalų apsaugos produktą, Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Tarnyba) tvirtina etiketę, kurioje, be kitos informacijos, nurodoma ir saugos priemonės, skirtos žmonių arba gyvūnų sveikatai arba aplinkai apsaugoti, naudojimo paskirtis, naudojimo instrukcijos bei sąlygos ir dozavimas. Visus šiuo metu Lietuvoje registruotus augalų apsaugos produktus yra saugu naudoti, laikantis etiketėje nustatytų reikalavimų. Lietuvos Respublikos augalų apsaugos įstatyme ir Augalų apsaugos produktų saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 3D-564 „Dėl Augalų apsaugos produktų saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), be kitų reikalavimų, nustatyti Lietuvos Respublikoje registruotų augalų apsaugos produktų naudojimo reikalavimai. Augalų apsaugos įstatymo 14 straipsnyje numatyti šie reikalavimai augalų apsaugos produktų profesionaliesiems naudotojams ir augalų apsaugos produktų neprofesionaliesiems naudotojams:

1) laikytis augalų apsaugos produkto etiketėje nurodytų reikalavimų, kurie atitinka ir augalų apsaugos produkto registracijos liudijime nurodytus reikalavimus;

2) laikytis teisės aktų, nustatančių požeminio ir paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų, paviršinio vandens telkinių pakrančių apsaugos juostų teisinį režimą, taip pat įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų aplinkos apsaugos reikalavimų;

3) taikyti rizikos valdymo priemones, nurodytas augalų apsaugos produktų etiketėje.

Augalų apsaugos produktų profesionalusis naudotojas privalo augalus, augalinius produktus, žemės sklypus ar kitas teritorijas apdoroti tokiu būdu, kad būtų išvengta naudojamų augalų apsaugos produktų patekimo už ploto, kuriame yra apdorojami augalai, augaliniai produktai, jų laikymo pastatai ir (ar) jų patalpos, žemės sklypas ar kita teritorija, ribų. Tai numatyta Taisyklių 77 punkte. Kaip numatyta Taisyklių 96 punkte, esant įtarimui, kad profesionaliajam naudojimui skirti augalų apsaugos produktai pateko ant gretimo žemės sklypo, taip pat kitais Taisyklėse numatytais atvejais, Tarnybos pareigūnai turi teisę imti augalų, augalų dalių, dirvožemio ėminių augalų apsaugos produktų liekanoms nustatyti. Be to, apdorojant augalų apsaugos produktais žemės sklypuose ar kituose plotuose augančius augalus, būtina laikytis augalų apsaugos produkto etiketėje nurodyto temperatūros ir vėjo greičio režimo, kaip numatyta Taisyklių 79 punkte, o pagal Taisyklių 80 punktą – augalų apsaugos produktų profesionalieji naudotojai,

žemės ūkio ar miškų ūkio paskirties žemės plotuose purkšdami lauko purkštuvais ar žemyn nukreiptais rankiniais, nugariniais purkštuvais, privalo laikytis ne mažesnės kaip 2 metrų apsaugos zonos iki kelio kelkraščio ribos, gyvenamųjų, visuomeninės paskirties, rekreacinių ir bendro naudojimo (miestų, miestelių ir kaimų ar savivaldybių bendro naudojimo) teritorijų ribos. Siekiant sumažinti augalų apsaugos produktais taršos riziką dėl purškiamo augalų apsaugos produkto tirpalo patekimo už apdorojamo ploto ribos, augalų apsaugos produktų patekimo per drenažo sistemą ir nutekėjimo nuo dirvos paviršiaus į paviršinį vandenį, Taisyklių 81 punkte numatytos apsaugos zonos naudoti augalų apsaugos produktus iki paviršinių vandens telkinių, taip pat draudimas paviršinio vandens telkinių pakrantės apsaugos juostose naudoti augalų apsaugos produktus, taip pat reikalavimai, keliami augalų apsaugos produktų profesionaliesiems naudotojams dėl augalų apsaugos produktų patekimo į požeminį vandenį taršos rizikos sumažinimo. Remiantis tuo, kas išdėstyta, teisės aktuose jau yra nustatyti augalų apsaugos produktų naudojimo reikalavimai ir ribojimai, siekiant apsaugoti žmonių, gyvūnų sveikatą ir aplinką.

Augalų apsaugos produktai, kurių veiklioji medžiaga yra glifosatas, veikia neselektyviai ir yra skirti naikinti daugiametes ir vienmetes, vienaskiltes ir dviskiltes piktžoles (toliau – piktžolės). Uždraudus augalų apsaugos produktų, kurių veiklioji medžiaga glifosatas, naudojimą geležinkelio tinklo priežiūrai, galimybė naikinti piktžoles augalų apsaugos produktais išliktų, tačiau nebūtų pasiektas efektyvus rezultatas, kadangi šiuo metu Lietuvoje registruotas tik vienas augalų apsaugos produktas Banvel 4S (veiklioji medžiaga Dikamba), kuris veikia selektyviai ir yra skirtas naikinti vienmetes ir daugiametes dviskiltes piktžoles bei registruotas naudoti ne žemės ūkio paskirties žemės sklypuose. Vienmečių ir daugiamečių vienaskilčių piktžolių Banvel 4S neveikia. Vienmetėms ir daugiametėms vienaskiltėms piktžolėms naikinti ne žemės ūkio paskirties žemės sklypuose Lietuvoje nėra registruota augalų apsaugos produktų. Pagal Tarptautinės geležinkelių sąjungos (UIC) duomenis, augalų apsaugos produktai yra plačiai naudojami Europos Sąjungos valstybėse narėse geležinkelio tinklo priežiūrai ir šiuo metu niekuo nepakeičiami, kadangi alternatyvūs piktžolių kontrolės būdai (šienavimas, ravėjimas, naikinimas ugnimi, garais ir kita) dėl geležinkelių specifikos yra tik pagalbiniai. Piktžolių naikinimas geležinkeliuose alternatyviais būdais – vandens garais arba atvira ugnimi yra technologiškai sudėtinga ir sunkiai pritaikoma geležinkelių kelių priežiūros procese, be to, neefektyvu, kadangi sunaikinamos tik vienmetės piktžolės, o daugiametės po trumpo laiko iš šakniastiebių atauga. Šienavimas ir ravėjimas, siekiant apsaugoti pavoje esančioje geležinkelio zonoje dirbančius darbuotojus, gali būti atliekamas tik traukinių eismo pertraukų metu. Traukinių eismo pertraukos, vadovaujantis Techninio geležinkelių naudojimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 1996 m. rugsėjo 20 d. įsakymu Nr. 297 „Dėl Techninio geležinkelių naudojimo nuostatų patvirtinimo“ 2.28 papunkčiu, yra kelio, statinių remonto ir statybos darbams atlikti skirtas laikas, kai nutraukiamas traukinių eismas visame tarpstotyje arba tam tikruose tarpstočio ar stoties keliuose. Dažnesnis pertraukų darymas mažintų geležinkelių linijų pralaidumą, taigi geležinkelio, kaip žaliausio transporto, patrauklumą kitų transporto rūšių atžvilgiu. Atsižvelgiant į tai, alternatyvūs piktžolių naikinimo geležinkeliuose būdai nevertinti kaip reikšmingi. Taip

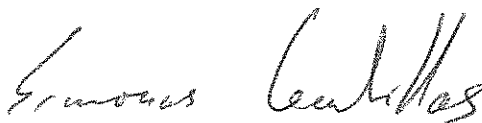
pat atkreiptinas dėmesys, kad geležinkelio zonų purškimas augalų apsaugos produktu, kurio sudėtyje yra veiklioji medžiaga glifosatas, yra atliekamas tik siauroje geležinkelio zonoje, kurioje ribojamas pašalinių asmenų patekimas ir šioje zonoje neauga jokie vertingi augalai. Piktžolės naikinti geležinkelio tinkle yra būtina, kadangi geležinkelių infrastruktūros nepriežiūra kelia grėsmę geležinkelių transporto eismo saugai.

2.2. Įstatymo projektu siekiama uždrausti augalų apsaugos produktus, kurių sudėtyje yra veikliosios medžiagos glifosato, naudoti miestų <...> teritorijose. Šiuo metu galiojančiame Augalų apsaugos įstatymo 17 straipsnyje nustatyti augalų apsaugos produktų naudojimo ribojimai šiame straipsnyje nurodytose teritorijose ir pagal augalų apsaugos produktų pavojingumą žmonių sveikatai, aplinkai grindžiami 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/128/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų pagrindus siekiant tausiojo pesticidų naudojimo, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/1243, 12 straipsnio nuostatomis. Augalų apsaugos produktų naudojimą saugomose teritorijose reglamentuoja Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, saugomų teritorijų nuostatai. Įstatymo projekte nurodytas draudimas, kuriuo siekiama uždrausti augalų apsaugos produktus, kurių sudėtyje yra veikliosios medžiagos glifosato, naudoti miestų <...> teritorijose, lems tai, kad tokie produktai bus uždrausti naudoti visų Lietuvos miestų teritorijose (ne tik tvarkant kelių apsaugos juostas, elektros linijas, geležinkelių bėgius).

Pažymime, kad Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 69–71 straipsniuose numatyta galimybė Europos Sąjungos valstybėms narėms taikyti neatidėliotinas priemones (tokios medžiagos ar augalų apsaugos produkto naudojimui ir (arba) prekybai apriboti arba uždrausti), jei dėl patvirtintos veikliosios medžiagos <...> arba pagal šį reglamentą registruoto augalų apsaugos produkto gali atsirasti didelė rizika žmonių ar gyvūnų sveikatai arba aplinkai. Duomenų apie veikliosios medžiagos glifosato ar Lietuvos Respublikoje registruotų augalų apsaugos produktų, kurių sudėtyje yra veikliosios medžiagos glifosato, riziką, pavojų žmonių, gyvūnų sveikatai, aplinkai nėra gauta. Remiantis tuo, pateikto Įstatymo projekte numatytos teisinio reguliavimo priemonės yra neproporcingos ir perteklinės galiojančiam teisiniui reguliavimui.

Ministras Pirmininkas

Žemės ūkio ministras

Žemės ūkio viceministras
Paulius Lukševičius
2021-06-29

Žemės ūkio ministerijos
Teisėkūros ir atstovavimo
skyriaus patarėjas
Modestas Važnevičius
2021-06-29

Violeta Stulpinienė
2021-06-29